

4H-järjestön ympäristöohjelma

Julkaisija: Suomen 4H-liitto ry, Helsinki 2007

4H-järjestö rakentaa kestäväää tulevaisuutta

4H-järjestön toiminta perustuu luonnon ja ympäristön arvostukseen. Järjestön käytännön toiminta sekä sen tarjoama tieto ja asennekasvatus ovat kestävä kehityksen periaatteiden mukaisia.

4H on ollut edelläkävijä monessa ympäristöasiassa. Järjestö on esimerkiksi muovin kierrätyksen pioneiri Suomessa. Lannoitesäkkikeräys, jossa nuoret keräävät tiloilla kertyvän jätemuovin kierrätykseen, on toiminut jo vuodesta 1975 lähtien. Myös kerho-, kilpailu- ja leiritoinnassa on aina otettu huomioon ympäristö käyttämällä kierrätysmateriaaleja sekä tutustuttamalla lapset ja nuoret luonnon monimuotoisuuteen. Nämä toimintamuodot tavoittavat vuosittain kymmeniätuhansia lapsia ja nuoria. Uusimpia aluevaltauksia ympäristötoiminnassa ovat care4nature, jossa nuoret kierrättävät tietokoneita sekä metallinkeräys, jossa kerätään romumetallia uudelleen käytettäväksi.

Antamalla monipuolista ympäristökasvatusta 4H tukee lasten ja nuorten kasvamista vastuullisesti toimiviksi kansalaisiksi. Järjestö pyrkii myös toimimaan ympäristöä säästäen. Molemmat päämäärät liittyvät vahvasti toisiinsa. Esimerkiksi kun kerho- ja leiritiloissa toiminnot on järjestetty ympäristön kannalta tarkoituksenmukaisesti, oppivat lapset ja nuoret oikeita käytäntöjä arkisen toiminnan kautta.

4H-järjestö

Päämäärä

4H-järjestö on valtakunnallisesti toimiva lasten ja nuorten elämänhallintaa ja yritteliäisyyttä tukeva kansalaisjärjestö sekä johtava nuorisopalvelujen tuottaja.

Toiminta-ajatus

4H on kansalaisjärjestö, jonka ydintehtävänä on tukea lasten ja nuorten tasapainoista kehitystä ja kasvamista vastuuseen edistämällä

- nuorten omatoimisuutta ja arjen taitoja
- yrittäjyyttä ja työelämävalmiuksia
- yhteistyötaitoja
- kansainvälisyyttä
- luonnon ja ympäristön kunnioitusta.

Arvot

- rehellisyys ja oikeudenmukaisuus
- yritteliäisyys ja ahkeruus
- yhteistyö
- välittäminen ja suvaitsevaisuus

Toimintaperiaatteet

- lasten ja nuorten tarpeista lähteminen
- suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus ja tehokkuus
- avoin keskustelu ja yhteistyö
- toiminnan sisällön ja muotojen jatkuva kehittäminen
- henkilöstön ja vapaaehtoisten tukeminen ja kehittäminen
- sitoutumattomuus ja tasapuolisuus
- lasten ja nuorten pahoinvoinnin ja syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen

4H-ympäristökasvatus näkyä arkipäivän nuorisotyössä

4H-järjestö tukee lasten ja nuorten kasvua ympäristössä vastuullisesti toimiviksi kansalaisiksi. Järjestön ympäristökasvatus antaa lapsille ja nuorille monipuolisen luonto- ja ympäristökuvan, joka sisältää niin ekologisen, taloudellisen kuin sosiaalisen näkökulman. Ympäristötietous karttuu itse tekemällä ja kokemalla.

Ympäristökasvatus on pitkäjänteistä työtä tulevaisuuden hyväksi. Ympäristökasvatuksen vaikutukset näkyvät lasten ja nuorten elämässä monin eri tavoin. Tiedot ja taidot lisääntyvät, kiinnostus ympäristö- ja luontoasioihin kasvaa. Vaikutukset näkyvät myös lasten ja nuorten arjessa ympäristömyönteisinä valintoina.

Ympäristö- kasvatuksen tavoitteet

4H-järjestön ympäristökasvatuksen tavoitteena on:

- että lapset ja nuoret saavat toiminnassa kokemuksia, joiden avulla heidän ympäristösuhteensa muotoutuu rikkaaksi.
- auttaa lapsia ja nuoria ymmärtämään oma riippuvuutensa luonnosta ja vastuunsa ympäristöstä.
- opettaa lapsia ja nuoria ottamaan vastuu omasta ympäristöstään ja tekemään kestävä kehityksen mukaisia valintoja.

Ympäristökasvatus käytännössä

Ympäristöasiat ovat tärkeässä osassa kaikessa 4H-toiminnassa, kuten kerhoissa, leireillä ja kilpailuissa. Järjestöllä on myös erilaisia keräys- ja kierrätyshankkeita, joiden avulla lapset ja nuoret oppivat ympäristöstä välittämistä, suojelevat luontoa ja hankkivat samalla omaa rahaa.

Kerhotoiminta

Kerhotoiminta on 4H-järjestön laajin toimintamuoto. Kerhoja toimii eri puolilla Suomea noin 3000. Erityisen suosittuja ovat erilaiset teemakerhot, kuten eläin- ja luontokerhot. Käytännön taitojen oppiminen on tärkeä osa kerhojen toimintaa. Ympäristöön ja sen monimuotoisuuteen tutustutaan eri ikävaiheissa eri näkökulmista.

Lasten ja nuorten kasvua tuetaan 4H:ssa TOP-toimintamallin avulla. Kirjainyhdistelmä TOP tulee sanoista, "Tekemällä Oppii Parhaiten". Nimi kuvaa tekemällä oppimisen toimintamenetelmää. TOP on myös tärkeä kerhotoiminnan apuväline.

Internetissä (www.4h.fi) sijaitseva TOP-tehtäväpankki sisältää yli 1000 erilaista tehtävää. Tehtäväkortit ovat valmista oppimateriaalia kaikille lapsille, nuorille ja heidän ohjaajilleen. Tehtäviä löytyy yhdeksästä eri aihepiiristä. TOP-tehtävien avulla lapset ja nuoret oppivat omatoimisuutta, yritteliäisyyttä ja hyödyllisiä käytännön taitoja, kuten esimerkiksi ruuan valmistamista, hyötykasvien luonnonmukaista viljelyä sekä järkevää rahan käyttöä. "Ympäristöviesti" TOP-teeman avulla kerhot voivat tehdä itselleen oman ympäristöohjelman.

Lannoite- ja siemensäkkikeräys

Lannoite- ja siemensäkkikeräys toteutetaan koko Suomessa yhteistyössä Kemira Grow How Oy:n kanssa. Maanviljelijät toimittavat lannoitesäkit paikkakuntien keräyspisteisiin, joissa nuoret pakkaavat ja lajittelevat säkit. Vuosittain nuoret keräävät talteen 500 - 600 tonnia lannoitesäkeistä peräisin olevaa jätemuovia. Nuorten keräämä muovi hyödynnetään teollisuuden raaka-aineena.

Kotieläinpihat

Kotieläinpihoilla lapset ja nuoret osallistuvat eläinten hoitoon ja oppivat kotieläinten pitoon liittyviä taitoja. He saavat maaseudun perinteiseen elämäntapaan liittyviä elämyksiä ja ovat myös itse tuottamassa näitä elämyksiä kotieläinpihoilla vieraileville ihmisille. Kotieläinpihat edistävät maaseudun kulttuuriympäristön säilymistä.

Care4nature -palvelu

Care4nature on käytöstä poistettujen tietokoneiden, näyttöjen ja kirjoittimien noutopalvelu kotitalouksille ja pienille yrityksille. Palvelussa koulutetut 4H-nuoret hakevat koneet ja toimittavat ne kierrätykseen pientä maksua vastaan. Palvelun kautta noudetut laitteet testataan ja osa laitteista kelpaa uudelleen käytettäviksi.

Care4naturessa mukana olevat nuoret ovat suorittaneet kurssin, jossa käydään läpi muun muassa ympäristölainsäädäntöä, tietotekniikkaa ja asiakaspalvelua. Nuoret tekevät sopimuksen paikallisen 4H-yhdistyksen kanssa ennen kuin aloittavat toiminnan. Palvelu on kehitetty yhdessä Fujitsu Siemens Computers Oy:n kanssa.

Metallinkeräys

Metallinkeräys tarjoaa 4H-yhdistyksille mahdollisuuden omatoimiseen varainhankintaan ja ympäristökasvatustyöhön. 4H-yhdistykset myyvät paikkakuntalaisten lahjoittaman metalliromun Stena Metalli Oy:lle, joka kierrättää materiaalin hyötykäyttöön. Metallinkeräys-hankkeen vaikutuksesta ympäristö siistyy, nuoret työllistyvät ja luonnonvaroja säästyy kierrätysmetallin jatkokäytön ansiosta.

Nuorten työllistäminen

Moni nuori saa ensimmäiset kokemuksensa työelämästä 4H-järjestön kautta. Asiakas voi tilata koulutetun nuoren esimerkiksi pihantai taimikonhoitotöihin. 4H-järjestön kautta tulevilla työntekijöillä on erinomaiset taidot hoitaa ympäristöä, sillä heidän koulutuksessaan käydään läpi ympäristöhoitoa ja luonnonsuojelua.

Esimerkiksi 4H-Pihataitajakoulutuksessa nuoret oppivat muun muassa leikkaamaan nurmikkoa, istuttamaan pensaita ja suunnittelemaan sekä toteuttamaan asiakkaalle kukkaryhmiä. Koulutuksen sekä pihapalvelussa toimimisen kautta nuoret oppivat hoitamaan kokonaisia pihapiirejä ja vaikuttamaan oman lähiympäristönsä viihtyisyyteen.

Luonnontuotteet ja niiden hyödyntäminen

Luonnontuotteiden, kuten käpyjen, sienien ja marjojen kerääminen, antaa nuorille ja lapsille mahdollisuuden ansaita rahaa. Kerhoissa ja muussa 4H-toiminnassa opetellaan kerättyjen tuotteiden jatkojalostamista esimerkiksi koriste-esineiksi, hilloiksi, siirapeiksi ja mehuiksi. Monet 4H-piirit ja yhdistykset ostavat marjoja ja sieniä. Ostot keskittyvät elo-syyskuulle ja toiminnalla on merkittävä työllistävä vaikutus Pohjanmaalla sekä Keski- ja Pohjois-Suomessa.

Verkostoituminen metsä- ja luontokasvatuksessa

Metsissä Mahdollisuus on 4H-järjestön kehittämä toimintatapa metsä- ja luontoalan ammatilaisten, harrastajien ja opettajien välisestä yhteistyöstä. Yhteistyön avulla lisätään lasten ja nuorten tietoja ja osaamista luonnosta sekä herätetään nuorissa kiinnostusta luonnonvaralaa kohtaan ammattivaihtoehtona. Toimivia yhteistyön muotoja ovat muun muassa koulu-laisten metsäpäivät, koko perheen tapahtumat sekä metsäpolut. Näihin tapahtumiin osallistuu vuosittain yli 30 000 lasta ja nuorta

Leirit

4H-yhdistykset järjestävät jäsenilleen joka vuosi leirejä. Leirien sisältö vaihtelee paikallisesti. Suosittuja ovat muun muassa hevos-, seikkailu- ja liikuntaleirit. Joka toinen vuosi järjestetään valtakunnallinen 4H-leiri, johon osallistuu eri-ikäisiä jäseniä ympäri maata.

Leirien avulla lapset ja nuoret pääsevät lähelle luontoa ja saavat myönteisiä kokemuksia ympäristöstä. Monilla leireillä on tietoisukuja tai seikkailupolun rasteja, joissa lapset ja nuoret oppivat luonnon ja ympäristön suojeluun liittyviä asioita.

Kilpailut

4H järjestää lapsille ja nuorille erilaisia ympäristönhoitoon ja yrittäjyyteen liittyviä kilpailuja. Tällaisia kilpailuja ovat esimerkiksi kasvatuskilpailut sekä luontopolku- ja metsätaitokilpailut. Kasvatuskilpailuissa kisataan esimerkiksi painavimman kurpitsan kasvatuksessa. Metsätaito- ja luontopolkukilpailuissa taas ratkotaan luonnontuotteiden hyödyntämiseen, metsän eliöstöön ja kasvupaikkoihin liittyviä tehtäviä. Kilpailutapahtumien tarkoituksena on paitsi pitää hauskaa, myös kannustaa osallistujia hankkimaan taitoja puutarhan-, metsän- ja ympäristönhoidosta.

4H toimii ympäristöä säästäen

Yritysten ja yhteisöjen toiminta on avainasemassa, kun rakennetaan kestävä kehityksen mukaista yhteiskuntaa. Myös 4H haluaa toimia ympäristön hyväksi. Koko 4H-järjestö soveltaa yhteisesti hyväksyttyä perusohjelmaa. Esimerkiksi jätehuollon ja kierrätyksen järjestämisessä otetaan huomioon oman kunnan jätehuoltomääräykset ja läheisten jäte- ja kierrätyspisteiden tai paikallisten

jätehuoltoyritysten kanssa tehtävän yhteistyön mahdollisuudet.

4H-toiminnan ympäristövaikutukset syntyvät pääosin energian käytöstä, liikenteestä ja hankinnoista sekä jätteen tuottamisesta ja veden käytöstä. Päämääränä on järjestää toiminta niin, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle. Tavoitteena on:

- noudattaa energiansäästöohjelmaa kaikissa järjestön toimistoissa sekä kerhoissa ja leireillä. Sammuttaa esimerkiksi tietokoneet ja valaistus kun niitä ei tarvita ja kiinnittää toimistolaitteiden ostovaiheessa huomiota sähkönkulutukseen.
- vähentää 4H-järjestön toiminnasta aiheutuvaa fossiilisten polttoaineiden kulutusta esimerkiksi pyrkimällä korvaamaan matkustamista vaativat palaverit sähköisellä yhteydenpidolla ja suosimalla julkisia kulkuvälineitä.
- vähentää jätteiden tuottamista toimitiloissa, kerhoissa ja leireillä esimerkiksi tekemällä kestäviä hankintoja, siirtymällä sähköiseen toimistoon sekä kierrättämällä jätteitä.

SUOMEN 4H-LIITTO
Karjalankatu 2 A
00520 HELSINKI
Puh. (09) 7512 4200
4h-liitto@4h-liitto.fi
www.4h.fi

4H-järjestön ympäristöohjelma on toteutettu
Euroopan Komission Life-rahoituksella